

Ukrainian society. The practical significance of the article is to study the prospects for trilateral cooperation and substantiate specific examples of its effectiveness. Prospects for future research is to systematize forms of partnerships and the development of effective partnership arrangements that will lead to an increase in the efficiency of the state.

Keywords: *three-way partnership of government - business - the "third sector"; "Third Sector", social partnership, public private partnership, effective society.*

Одержано 04.11.2015 р.

УДК 330. 338.001.36

Феєр Оксана Валеріївна,

к.е.н., доцент, доцент кафедри менеджменту та управління економічними процесами, Мукачівський державний університет

МОДЕРНІЗАЦІЯ ЯК ЕКОНОМІЧНА КАТЕГОРІЯ

У статті визначено, що модернізація є елементом глобалізації і спрямована на забезпечення якісних змін у суспільстві і його структурі та осучаснення всіх сфер економічної системи, шляхом реалізації нових цілей і стратегій. Основними вимогами сьогодення, що висувуються перед державою, в процесі інтеграції до європейського економічного простору, є здійснення ефективних структурних перетворень, зокрема модернізації. Метою статті є обґрунтування необхідності запровадження модернізаційних змін в країні, дослідження еволюції теорії модернізації, аналіз існуючих підходів розуміння поняття «модернізація». У статті використовувались такі методи наукового дослідження: ретроспективний, групування та узагальнення, системного аналізу, синтезу та порівняння. Теоретичну і методологічну основу наукового пошуку складають праці вітчизняних та закордонних вчених з питань модернізації. Встановлено, що розвиток модернізації відбувався в чотири етапи (XVI ст. дотепер): рання індустріальна (мануфактурна) модернізація, індустріальна модернізація, пізня індустріальна модернізація, постіндустріальна модернізація. Безпосередньо теорія модернізації була сформована в сер. ХХ ст. і вже пройшла кілька етапів еволюції. На основі проведеного дослідження визначено основні підходи до розуміння модернізації: процес переходу від традиційності до сучасності; процес пов'язаний з впровадження результатів науково-технічного прогресу з метою вдосконалення виробництва та підвищення конкурентоспроможності товару, підприємства, країни; стратегічний напрям розвитку країни шляхом здійснення перетворень у всіх сферах з метою підвищення добробуту всіх учасників суспільства. За результатами проведеного дослідження визначено, що: модернізація – це процес, який передбачає одночасні якісні зміни на всіх рівнях за всіма напрямками і впливає на всіх учасників суспільства; модернізація неможлива без впровадження інновацій, але з врахуванням історичних та національних особливостей країни; модернізація передбачає вдосконалення соціальної, економічної, політичної, культурної, екологічної складових з метою сталого розвитку; модернізація передбачає використання ефективних систем управління. Наукова новизна дослідження полягає у формуванні власного визначення поняття модернізації – комплексний процес синхронних, якісних, інноваційних перетворень на всіх рівнях, за всіма напрямками, шляхом використання ефективних інструментів управління, спрямований на забезпечення благополуччя всіх учасників суспільства та сталого розвитку. Оскільки модернізація є багатогранним і дискусійним явищем, актуальним є проведення подальшого дослідження з даної проблематики.

Ключові слова: модернізація, етапи розвитку модернізації, теорія модернізації, еволюція, структурні перетворення

ВСТУП

Постановка проблеми. Модернізація як елемент глобалізації, спрямована на забезпечення якісних змін у суспільстві і його структурі та осучаснення всіх сфер економічної системи, шляхом реалізації нових цілей і стратегій. Процес всеохоплюючої глобалізації, зовнішні та внутрішні виклики ставлять перед країною зовсім не нові завдання – проведення ефективних (поступових або кардинальних) перетворень в українському суспільстві, які найчастіше розглядаються як модернізація. Минуло вже 24 роки незалежності нашої

держави, а сказати, що ми змогли досягти реальних змін, складно. Саме тому особлива увага вітчизняних науковців приділяється дослідженням питання модернізації і робить дану тему актуальною.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У сучасній економічній науці проведено багато досліджень стосовно проблематики модернізації. Серед іноземних авторів можна виділити Штомпка П., Ростоу В., Блек С., Тенніс Ф. До вітчизняних дослідників, які займаються дослідженням сутності та значення модернізації належать: Амосов О., Бураковський І., Валінкевич Н., Качала Т., Коліушко І., Мамалуй О., Матковський П., Михальченко М.,

Петрович Й., Федулова Л. Питаннями еволюції теорії модернізації займаються Балджи М., Бужимська К., Гедз М. та інші. Аналіз праць вчених дає можливість констатувати наявність значної кількості підходів до розуміння категорії «модернізація», що зумовлює розбіжності в її трактуванні і відсутності категоріально-методологічного апарату.

Мета статті (постановка завдання). Метою статті є обґрунтування необхідності запровадження модернізаційних змін в країні, дослідження еволюції теорії модернізації, аналіз існуючих підходів розуміння поняття «модернізація».

РЕЗУЛЬТАТИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Основними вимогами сьогодення, що ставляться перед державою України, у процесі інтеграції в європейський економічний простір, є здійснення

ефективних структурних перетворень, зокрема модернізації.

Термін «модернізація» походить від французького «modernisation» і означає оновлення, удосконалення, надання будь-чому сучасного вигляду, переробка відповідно до сучасних вимог [22]. Зародження поняття та основні ідеї модернізації були закладені в XVI ст. і з того часу тривають дискусії щодо змісту модернізації, що дало можливість виділити 4 загальні етапи розвитку модернізації, а саме: рання індустріальна (мануфактурна) модернізація (XVI ст. – середина XVIII ст.); індустріальна модернізація (кін. XVIII ст. – середина XIX ст.); пізня індустріальна модернізація (I пол. XX ст.); постіндустріальна модернізація (сер. XX ст. – дотепер). Теорія модернізації була сформована в середині XX ст. і вже пройшла декілька етапів еволюції (табл. 1).

Таблиця 1

Етапи еволюції теорії модернізації [3, 7, 19]

Назва періоду / часові межі / представники	Коротка характеристика
період народження та стрімкого росту дослідження модернізаційних процесів в класичній версії / друга половина 1950-х – перша половина 1960-х рр. /	Модернізація розглядалася як єдиний глобальний процес переходу суспільств від традиційності (недостатнього розвитку) до сучасності на основі розповсюдження існуючих ідей і технологій з європейського центру по всьому світу. Представники класичної теорії модернізму вважали, що перехід від традиційності до сучасності зумовлює зміни у всіх сферах життя.
критичний період / кінець 1960-х – 1970-ті рр. / Валерстайн І.	Труднощі реалізації теорії модернізації країнами третього світу, оскільки країни не завжди мали у розпорядженні необхідні ресурси. Суспільна критика дала поштовх представникам і прихильникам теорії модернізму усунути некоректні теоретичні складові модернізаційної течії та вдосконалити їх.
посткритичний період / 1980-х рр. / Соу Е., Хантінгтон С.	Представники школи модернізації відмовились розглядати модернізацію як рух до західних інституцій і прийшли до висновку, що країна може розвиватись, вибравши власний, оригінальний, шлях на основі національних моделей модернізації з врахуванням національних традицій.
період неомодернізаційного та постмодернізаційного аналізу / кінець 1980-х – 1990-х рр. / Тіріакян Е., Штомпка П., Цапф В., Бек У.	Становлення неомодернізаційного та постмодернізаційного аналізу зумовлено грандіозними трансформаціями у країнах Центрально-Східної Європи та Євразії. Основні теоретичні положення даного етапу: відмова від розуміння модернізації як руху в сторону західних цінностей, визнання можливості власних оригінальних ідей розвитку; визнання позитивної ролі традицій при здійсненні модернізаційних перетворень; роль та вплив зовнішнього фактору на модернізацію; відхід від еволюціоністського телеологізму; чинник історії; відмова від трактування модернізації як єдиного процесу системної трансформації; циклічність природи модернізації.
сучасний етап / Амосов О. Ю.	Стрімка зміна стадій росту на макрорівні (системній кризі передуює соціально-економічна сталість у більшості економічно розвинених країн, а подолання кризи супроводжується загостренням суперечностей у суспільстві, збільшенням соціальних трансформацій, зміною конфігурації суспільних матриць), що відповідає постмодернізаційному аналізу в посткризовий період.

Під впливом еволюції теорії модернізації, досліджувана категорія трактується по-різному: процес переходу від традиційності до сучасності; процес пов'язаний з впровадження результатів науково-технічного прогресу з метою вдосконалення виробництва та підвищення конкурентоспроможності товару, підприємства, країни; стратегічний напрям

розвитку країни шляхом здійснення перетворень у всіх сферах з метою підвищення добробуту всіх учасників суспільства.

Так, у словнику з суспільствознавства [21], ґрунтуючись на класичній теорії модернізації, модернізація розглядається як процес переходу від традиційного, аграрного суспільства до суспільств

сучасних, індустріальних. В економічному словнику [2] модернізація характеризується як введення удосконалень, які відповідають сучасним вимогам.

Пашута М. Т. та Шкільнюк О. М. [17, с. 46] дають таке визначення модернізації – це «...процес часткового оновлення, зміни застарілого устаткування (машин, механізмів, обладнання, приладів та ін.), технології виробництва, технічне й технологічне переоснащення промислових і сільськогосподарських підприємств». Автори підкреслюють значення модернізації, як одного з найважливіших напрямів підвищення техніко-економічних показників, посилення інтенсивного розвитку та зростання ефективності виробництва. Підтримує дане положення і колектив авторів [15, с. 543] і визначає модернізацію як «...часткове вдосконалення конструкції та заміну застарілого устаткування (машин, обладнання), технології виробництва, технічне й технологічне переоснащення підприємств».

На думку Петровича Й., модернізація економіки – це «...такий стан сталого і ефективного розвитку, який ґрунтується на впровадженні у виробництво досягнень науково-технічного прогресу, спрямованих на оновлення матеріально-технічної бази усіх секторів національного господарства та їх підприємств з метою домогтися виготовлення продукції з інноваційним наповненням та конкурентоспроможною на зовнішньому і внутрішньому ринках» [18].

В цьому ж напрямі здійснює дослідження Федулова Л. І. [23, с. 128], яка вказує, що «...модернізація – це технологічне оновлення наявного промислового потенціалу та прискорений розвиток високотехнологічних видів діяльності, що покликана перетворити технологічні та організаційні нововведення на головний чинник розвитку економіки». Автор наголошує на тому, що модернізація можлива тільки шляхом освоєння як національних, так і запозичених інновацій.

Лаконічне тлумачення терміну «модернізація» як «...процесу покращення, оновлення, який веде до прогресивних змін, перетворень засобів виробництва, продукції та умов економічного розвитку» дав Мамалуй О. [11, с. 28]. Своєю чергою, Салун М. наголошує на тому, що модернізація має охоплювати всі елементи виробничої сфери: продукцію, що виробляється і роботи, що виконуються, техніку і технологію виробництва, систему управління трудовими, матеріально-технічними, фінансовими та інформаційними ресурсами [20, с. 49]. Ковальчук Ю. А. [9, с. 11] розглядає модернізацію як комплексний проект удосконалення діяльності не лише у виробничому та техніко-технологічному аспекті, а й включає удосконалення інфраструктури та урахує зміни у зовнішньому середовищі підприємства.

Лаврентьев В. А. [10, с. 96] визначає модернізацію підприємства як розробку високотехнологічних продуктів, впровадження новітніх технологій та перехід на більш високий технологічний уклад, удосконалення системи управління якістю інноваційної продукції, модернізацію системи підготовки кадрів в форматі нового підходу до модернізаційного навчання. Балджи М. Д. пропонує під модернізацією розглядати

процес комплексної трансформації діючої моделі виробництва шляхом технічного та технологічного їх удосконалення з одночасним удосконаленням організаційної системи підприємства з ціллю підвищення ефективності виробництва, технологічного укладу підприємства та його конкурентоспроможності. Таким чином, модернізація передбачає її загальність для різних видів діяльності, відображає принциповий перехід від техніко-технологічного розуміння до формування єдиної системи організаційно-економічного спрямування і забезпечує конкурентні переваги вітчизняних підприємств [4, с.66].

Досить розгорнуте визначення досліджуваного терміну пропонує Бужимська К., згідно з яким модернізація це «...сукупність різного роду економічних, політичних, державно-правових, психологічних, культурологічних зрушень та перетворень конкретної соціально-економічної системи у напрямі її осучаснення і постійного вдосконалення; наближення соціально-економічних систем та їхніх фрагментів до максимально можливого рівня розвиненості» [5, с. 219]. Аберкромбі Н. та ін. у «Соціологічному словнику» розглядають модернізацію з соціологічної, політичної, культурної та економічної точок зору. Зокрема, автори зазначають, що «...економічна модернізація, відмінна від індустріалізації, пов'язана з глибокими економічними змінами – все більш значним поділом праці, використанням методів менеджменту та вдосконаленням технології, а також розвитком сприятливих умов для комерції» [1].

Михальченко М. [13] зазначає, що «...модернізація орієнтує суспільство і його структури, сфери на вдосконалювання, просування вперед, на розробку й реалізацію нових цілей, задач, пріоритетів, стратегій. Модернізація – це творчо-перетворююча функція розвитку. Але специфічна – як засіб оновлення суспільств. Модернізація дійсно є незавершеним проектом, і проектом, що ніколи не завершується у глобальному вимірі. Суспільство, яке завершило модернізаційний проект, може вирушати на історичний смітник».

Качала М. [8] визначає модернізацію як необхідну умову економічної відбудови національної соціально-економічної системи.

Група авторів [14] трактує поняття модернізації: «...це, перш за все, комплексний процес реформування існуючих та створення нових політичних, правових, економічних та суспільних інституцій, а також запозичення тих культурних норм, які відповідають кращим стандартам і цінностям розвинутих демократичних країн. Суть модернізації – оновлення або створення нових інституцій, що створюють умови для перетворення міжлюдських стосунків у сфері політичних, правових, економічних, суспільних відносин на сучасних засадах визнання принципів демократії, верховенства права та прав людини, ринкової економіки, соціальної держави, усталених міжнародних норм співіснування країн».

Обушна Н. І. [16] під «модернізацією» розуміє системний процес різного роду зрушень і перетворень конкретних інституційних сфер суспільства, що забезпечує перехід суспільного устрою від одного

стану розвитку до іншого в напрямі його осучаснення й постійного якісного вдосконалення. Такий підхід засвідчує той факт, що модернізація є значно вищим рівнем оновлення суспільства, на відміну від звичайного швидкого економічного зростання та швидких соціальних змін.

Валінкевич Н. В. дає таке визначення «...модернізація – категорія, яка відображає процес перетворення дійсності у відповідності до вимог посткризового відновлення економіки. Автором зазначено, що модернізацію необхідно розуміти в двох її площинах: як явище і як процес. У першому тлумаченні модернізація – це будь-які цілеспрямовані зміни в економіці країни. У другому аспекті модернізація є багатограним процесом цілого комплексу змін підприємства, в ході якого поєднуються економічні і організаційні проблеми, що, за умов задалегідь прогнозованого результату, мають чітко сформульовану кінцеву мету» [6, с.10].

Матковський П. Є. трактує модернізацію як системний реформаційний процес, націлений на досягнення компромісу між цінностями народу, політичним правлінням й економічною системою держави, завдяки адаптації старих і формуванню нових інституцій та інститутів, мобілізації громади довкола національної ідеї, інтеграції до світового суспільного ладу [12]

Амосов О. Ю. вважає, що модернізація має розглядатися у якості стратегічного напрямку (моделі, сценарію) розвитку країни в умовах післякризової модернізації, який є дієвим та має призвести до: нагромадження синтезованого (людського, інтелектуального та соціального) капіталу країни з подальшим його розподілом на національному рівні (мова йде про створення національних та регіональних інтегрованих структур, ТНК та кластерів, до складу яких можуть входити ВНЗ); створення умов для трансформації синтезованого капіталу у гео економічний капітал країни, який має забезпечувати водночас ефективність створення інноваційної моделі розвитку підприємств та соціально-економічний розвиток країни [3].

Досить цікавим є підхід П. Штомпки [24, с. 10], який виділив три значення досліджуваної категорії:

1) модернізація – синонім всіх прогресивних соціально-економічних змін, коли суспільство рухається уперед;

2) поняття «модернізація» тотожно поняттю «сучасність» і означає комплекс соціальних, політичних, економічних, культурних і інтелектуальних трансформацій, які відбувалися на Заході з XVI-го століття і досягли свого апогею в XIX-

XX століттях. Сюди включаються процеси індустріалізації, урбанізації, раціоналізації, бюрократизації, домінуючого впливу капіталізму, розповсюдження індивідуалізму і мотивацій успіху, утвердження розуму та науки;

3) термін «модернізація» відноситься до відсталих або слабозрозвинутих суспільств і описує їх зусилля, спрямовані на те, щоб «догнати» провідні, найбільш розвинуті країни, які існують з ними в одному історичному часі, в рамках єдиного глобального суспільства. Іншою мовою, і цьому випадку «модернізація» описує рух від периферії до центру сучасного суспільства.

Розглянувши категорію «модернізація» та теоретичні підходи до її розуміння, можна констатувати відсутність єдиного підходу її розуміння. У ході проведеного дослідження можна зробити наступні узагальнення:

1) модернізація – це процес, який передбачає одночасні якісні зміни на всіх рівнях за всіма напрямками і впливає на всіх учасників суспільства;

2) модернізація неможлива без впровадження інновацій, але з врахуванням історичних та національних особливостей країни;

3) модернізація передбачає вдосконалення соціальної, економічної, політичної, культурної, екологічної складових з метою сталого розвитку;

4) модернізація передбачає використання ефективних систем управління.

Проведене узагальнення існуючих підходів дало можливість сформулювати власне бачення модернізації. Ми розглядаємо модернізацію як комплексний процес синхронних, якісних, інноваційних перетворень на всіх рівнях, за всіма напрямками, шляхом використання ефективних інструментів управління, спрямований на забезпечення благополуччя всіх учасників суспільства та сталого розвитку.

ВИСНОВКИ І ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ ДОСЛІДЖЕНЬ

Підсумовуючи результати проведеного дослідження, можна стверджувати, що поняття модернізації є багатограним та дискусійним. Саме з огляду на це слід відзначити необхідність детальнішого висвітлення в економічних дослідженнях питань, пов'язаних з модернізацією. Вирішення поставленого завдання дозволить доопрацювати, сформулювати та вдосконалити теоретико-методологічні і методико-прикладні положення з досліджуваної проблематики.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аберкромби Н. Социологический словарь / Н. Аберкромби, С. Хилл, Б. С. Тернер. – М.: Экономика, 2004. – 620 с.
2. Азрилиян А. Н. Большой экономический словарь / А. Н. Азрилиян, О. М. Азриелян, Е. В. Калашникова, О. К. Квардакова. – М.: Институт новой экономики, 2007. – 1152 с.
3. Амосов О. Ю. Модернізація в Україні: шлях в майбутнє [Електронний ресурс] / О. Ю. Амосов, Н. Л. Гавкалова. – Режим доступу: jrn1.nau.edu.ua/index.php/SR/article/download/4383/4515.
4. Балджи М. Д. Сутність модернізації в контексті сучасної економічної категорії / М. Д. Балджи, О. С. Бойко // Науковий вісник Херсонського державного університету Випуск 11. Частина 1. – 2015. – С. 64-67.

5. Бужимська К. О. Теорія модернізації: виникнення, розвиток, сучасний стан / К. О. Бужимська // Вісник ЖДТУ. – 2008. – № 2(44). – С. 216-227.
6. Валінкевич Н. В. Організаційно-економічна модернізація підприємств харчової промисловості: автореферат дисертації на здобуття наукового ступеня доктора економічних наук: спеціальність 08.00.04 – економіка та управління підприємствами (за видами економічної діяльності) / Н. В. Валінкевич. – Київ, 2015. – 44 с.
7. Гедз М. Й. Еволюція розвитку теорії модернізації / М. Й. Гедз // Економічний простір. – 2014. – № 88. – С. 28-38.
8. Качала Т. М. Модернізація як необхідна умова економічної відбудови національної соціально-економічної системи / Т. М. Качала // Вісник Волинського інституту економіки та менеджменту. – 2011. – №2. – С.163.
9. Ковальчук Ю. А. Методология и инструментарий стратегического управления модернизацией промышленных предприятий в условиях инновационной экономики: автореф. дис. на соиск. науч. степени доктора эк. наук: спец. 08.00.05 – Экономика и управление национальным хозяйством / Ю. А. Ковальчук – Санкт-Петербург, 2011. – 40 с.
10. Лаврентьев В. А. Управление технологической модернизацией на основе многоуровневой оптимизации производства: Монография / В. А. Лаврентьев – Н. Новгород: ВГИПУ. – 2010. – 327 с.
11. Мамалуй О. О. Про зміст механізму модернізації української економіки / О. О. Мамалуй // Вісник Національної юридичної академії України імені Ярослава Мудрого. – 2010. – № 3. – С. 27-35.
12. Матковський П. Є. Модернізація економіки України: витоки, сутність, очікувані результати [Електронний ресурс] / П. Є. Матковський. – Режим доступу: <http://personal.pu.if.ua/depart/petro.matkovsky/resource/file/pdf/Modernization%20of%20economic%20of%20Ukraine.pdf>.
13. Михальченко М. Політична реальність в Україні: трансформація, модернізація, революція? [Електронний ресурс] / М. Михальченко. – Режим доступу <http://dspace.nbuv.gov.ua/bitstream/handle/123456789/59635/6-Mikhalchenko.pdf?sequence=1>.
14. Модернізація України: визначення пріоритетів реформ: Проект до обговорення [Електронний ресурс] / І. Коліушко, І. Бураковський, О. Сушко, Є. Бистрицький, Є. Захаров та ін. – Режим доступу: <http://parlament.org.ua/upload/docs/Modernization.pdf>.
15. Мочерний С. В. Економічний енциклопедичний словник / С. В. Мочерний. – Львів: Світ, 2005. – 616 с.
16. Обушна Н. І. Модернізація – сучасний тренд розвитку суспільства [Електронний ресурс] / Н. І. Обушна. – Режим доступу : <http://kbuara.kharkov.ua/e-book/tpdu/2015-3/doc/1/06.pdf>.
17. Пашута М. Т. Інновації: понятійно-теормінологічний апарат, економічна сутність та шляхи стимулювання: навч. посіб. / М. Т. Пашута, О. М. Шкільнюк. – К.: Центр навчальної літератури, 2005. – 118 с.
18. Петрович Й. М. Модернізація промислових підприємств як передумова їх ефективного розвитку [Електронний ресурс] / Й. М. Петрович. – Режим доступу: http://ena.lp.edu.ua:8080/bitstream/ntb/16326/1/138_Petrovich_249_250_Modern_Problems.pdf.
19. Побережников И. В. Теория модернизации: основные этапы эволюции / Побережников И. В. // Проблемы истории России. – Екатеринбург: Волот, 2001. – Вып. 4: Евразийское пограничье. – С. 217-246.
20. Салун М. М. Фактори модернізації ресурсного потенціалу промислового підприємства / М. М. Салун // Інноваційна економіка, Всеукраїнський науково-виробничий журнал. – 2012. – № 4(30). – С. 49-51.
21. Словарь по обществознанию / Ю. Ю. Петрунин, М. И. Панов, Л. Б. Логунова и др.; под ред. Ю. Ю. Петрунина. – 3-е изд. – М.: КДУ, 2006. – 512 с.
22. Словник іншомовних слів / За ред. члена-кореспондента АН УРСР О. С. Мельничука. – Київ: Головна редакція української радянської енциклопедії, 1977. – 776 с.
23. Федулова Л. І. Технологічна модернізація промисловості України / Л. І. Федулова. – К.: Ін-т екон. та прогноз., 2008. – 472 с.
24. Штомпка П. Социология социальных изменений / П. Штомпка. – М.: Аспект Пресс, 1996. – 184 с.

Фэр Оксана Валериевна

МОДЕРНИЗАЦИЯ КАК ЭКОНОМИЧЕСКАЯ КАТЕГОРИЯ

В статье определено, что модернизация является элементом глобализации и направлена на обеспечение качественных изменений в обществе и его структуре, развитие современных направлений экономической системы, путем реализации новых целей и стратегий. Основными требованиями современности, выдвигаемых перед государством в процессе интеграции в европейское экономическое пространство, является осуществление эффективных структурных преобразований, в частности модернизации. Целью статьи является обоснование необходимости внедрения модернизационных изменений в стране, исследование эволюции теории модернизации, анализ существующих подходов понимания понятия «модернизация». В статье использовались такие методы научного исследования: ретроспективный, группировки и обобщения, системного анализа, синтеза и сравнения. Теоретическую и методологическую основу научных изысканий составляют труды отечественных и зарубежных ученых по вопросам модернизации. Установлено, что развитие модернизации проходило в четыре этапа (XVI в. до сих пор): ранняя индустриальная (мануфактурная) модернизация, индустриальная модернизация, поздняя индустриальная модернизация, постиндустриальная модернизация. Непосредственно теория

модернізації була сформована в середині ХХ вв. і уже пройшла кілька етапів еволюції. На основі проведеного дослідження визначені основні підходи до розуміння модернізації: процес переходу від традиційного до сучасного; процес застосування результатів науково-технічного прогресу з метою вдосконалення виробництва і підвищення конкурентоспроможності товару, підприємства, країни; стратегічне напрямлення розвитку країни шляхом здійснення перетворень по всіх напрямках з метою підвищення благополуччя всіх учасників суспільства. За результатами проведеного дослідження визначено, що модернізація – це процес, який передбачає одночасні якісні зміни на всіх рівнях по всіх напрямках і впливає на всіх учасників суспільства; модернізація неможлива без впровадження інновацій, але з урахуванням історичних і національних особливостей країни; модернізація передбачає вдосконалення соціальної, економічної, політичної, культурної, екологічної складових в інтересах сталого розвитку; модернізація передбачає використання ефективних систем управління. Наукова новизна дослідження полягає в формуванні власного визначення поняття модернізації – комплексний процес синхронних, якісних, інноваційних перетворень на всіх рівнях, по всіх напрямках, шляхом використання ефективних інструментів управління, направлених на забезпечення благополуччя всіх учасників суспільства і сталого розвитку. Оскільки модернізація є багатограним і дискусійним явищем, актуальним є проведення подальшого дослідження по даній проблематиці.

Ключові слова: модернізація, етапи розвитку модернізації, еволюція, теорія модернізації, структурні зміни.

Feyer O.

MODERNIZATION – ECONOMIC CATEGORY

The article stipulates that modernization is a part of globalization and aims to ensure qualitative changes in society and its structure and modernization of all spheres of the economic system, through the implementation of new goals and strategies. The main requirements today which the country faces in the process of integration into the European economic area, is the implementation of effective structural reforms, including modernization. The aim of the article is justification for introducing modernization changes in the country, the study of the evolution of modernization theory, analysis of existing approaches to understanding the concept of “modernization”. The methods of scientific research have been used in the article: a retrospective, grouping and summarizing, systems analysis, synthesis and comparison. Theoretical and methodological basis of scientific research constitute the works of local and foreign scientists on modernization. It has been established that the development of modernization took place in four stages (XVI century till now): early industrial (the manufacturing) modernization, industrial modernization, late industrial modernization, postindustrial modernization. Modernization theory was formed in XX century and has gone through several stages of evolution. Based on the research of the basic approaches to understanding modernization: the transition from traditional to modern; process associated with the implementation of scientific and technological progress to improve production and competitiveness of the goods, the enterprises of the country; strategic direction of the country through reforms in all sectors to improve the welfare of all members of society. According to the results of the study it has been determined that: modernization is a process that involves the simultaneous qualitative changes at all levels in all directions and affects all members of society; modernization is impossible without innovation, taking into account the historical and national features of the country; modernization involves improving the social, economic, political, cultural and environmental components of sustainable development; modernization involves the use of effective management systems. The scientific novelty of the research is creation of own definition of modernization - a complex process synchronous, high-quality, innovative transformations at all levels, in all directions, through the use of efficient management tools aimed at ensuring the welfare of all members of society and sustainable development. Because modernization is multifaceted and controversial phenomenon that is important for further research on this subject.

Keywords: modernization, stages of modernization, evolution, theory of modernization, structural changes.

Одержано 22.01.2016 р.